

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රවිකල් ඇමති මණ්ඩලය

(පළමු වාර්තාව)

ඇමති මණ්ඩලයේ යථාර්තය සහ එහි බලපෑම

මෙම තත්ත්ව පත්‍රිකාව ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන්නේ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ “අමාත්‍යාංශ වියදම් නිරීක්ෂණය කිරීමේ වැඩසටහන” යටතේය. එක්මන් දේශපාලන සහ ආර්ථික සංදර්භය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ විශාල කැබිනට් මණ්ඩලයක් නඩත්තු කිරීම හා බැඳෙන වියදම් පිළිබඳව, එම වැඩසටහනෙන් මෙතෙක් සොයා ගෙන ඇති කරුණු පදනම් කරගත් විශ්ලේෂණයක් මෙහිදී සැපයේ.

මෙම වැඩසටහනේ උපදේශිකාව වශයෙන් අනගි කාර්යභාරක් ඉටු කළ ලක්මිණි සෙනෙවිරත්න (LL.B (Hons) (Colombo), LL.M (Harvard), Attorney-at-Law) සහ ඇයගේ පර්යේෂණ කණ්ඩායමට අපගේ කෘතඥතාවය මෙයින් පළ කරමු.

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා
28/1, බුලර්ස් පටුමග, කොළඹ 7.
දුරකථන/ෆැක්ස් : 0112-501474, 0112-592287
ඊ මේල් : tisl@slt.net.lk
වෙබ් : <http://www.tisirilanka.org>

හැඳින්වීම:

‘දේශපාලන දූෂණය’ යන්න ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ආයතනය විසින් නිර්වචනය කරන්නේ “පුද්ගලික ප්‍රතිලාභ වෙනුවෙන්, විශේෂයෙන්ම බලය, තත්ත්වය සහ ධනය පිළිබඳ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා දේශපාලන බලය අයුතු ලෙස භාවිත කිරීම”¹ වශයෙනි. එම විවරණය මූලික ආකාර දෙකකින් යුක්තය. බලය ගොනු කර ගැනීමට හා උකහා ගැනීමට සිදුකරන දේශපාලන දූෂණය සහ බලය රැක ගැනීමට හා පැතිරවීමට යොදා ගැනෙන දේශපාලන දූෂණය වශයෙනි. ඊට ජාතික නීති සහ රෙගුලාසිවල ඇති දුබල තැන් වලින් සිතා මතාම මග හැර යාම, එම නීති හා රෙගුලාසි නොතකා හැරීම සහ ඒවා තමන්ට අවශ්‍ය ආකාරයට සකසා ගැනීම ද අයත්ය. ශ්‍රී ලංකාවේ මහජනතාව අතරින් එක් නියැදියක් යොදා ගනිමින් කළ ශ්‍රී ලංකාවේ “ඇමතිවරුන්” පිළිබඳව පොදු මහජන මත සමීක්ෂණයකදී එම අදහස් බහුල වශයෙන් අසුබවාදී වන බව දක්නට ලැබිණි. ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් සංවිධානයේ නිර්වචනයට සැලකිය යුතු සමානත්වයක් උසුලන අදහස් එහිදී හමුවූ අතර ‘අමාත්‍යවරයා’ යන්න නිර්වචනය කිරීමේදී “මංකොල්ලකාරයා”, “බොරුකාරයා”, “පාර්ලිමේන්තුව”, “බලය”, “පොහොසත්”, “වංචාකාරයා” - “අලි බඩවල් තියෙන - හැම වෙලාවෙම කෑ ගසන - මොකවත් නොකරන”, “මෝඩ”, “දූෂණය”, “ඕනෑම වැඩිය සිටින” “අල්ලස්” වැනි යෙදුම් රැසක් යොදාගෙන ඇති බවද අනාවරණය වීණි.

ශ්‍රී ලංකාවේ කැබිනට් මණ්ඩලය 2005 නොවැම්බර් මස 23 වැනි දින විධායක ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ යටතේ ඇමතිවරුන් 26 ක් සහිතව දිවුරුම් දුන්නේය. අනතුරුව සිදු කළ කැබිනට් සංශෝධන හරහා එය ගෙවී ගිය අවුරුදු දෙක තුළ දී මුලින් පැවැති සංඛ්‍යාව මෙන් හතර ගුණයකටත් අධික ඇමතිවරුන් සංඛ්‍යාවක් සහිත කැබිනට් මණ්ඩලයක් බවට පරිවර්තනය වූ අතර අද එහි මුළු ඇමතිවරු සංඛ්‍යාව 108 ක් වේ. කැබිනට් ඇමතිවරු 52 ක් ද කැබිනට් නොවන ඇමතිවරු 36 ක්ද, නියෝජ්‍ය ඇමතිවරු 20කද, මුදල් කටයුතු සහ සැලසුම්

¹ Inge Amundsen, *Political Corruption*, U4 Issue 6: 2006, U4 Anti-corruption Resource Centre, 2006, p.6

කටයුතු ඇතුළුව තවත් අමාත්‍යාංශ 6 ක් උසුලන විධායක ජනාධිපතිවරයා ද එයට ඇතුළත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන ඇමති මණ්ඩලයට සම්බන්ධ ගැටළු දෙකක් ගැන විශේෂ අවධානයක් යොමු විය යුතුය. පළමුවැන්න නම්, විශාල ඇමති මණ්ඩලයක් සඳහා පවතින සමාජ ආර්ථික සහ දේශපාලන අවශ්‍යතාවය වේ. දෙවැන්න වන්නේ එබඳු අවශ්‍යතාවක් පවතී නම්, එක් එක් ඇමතිවරයා විසින් අරමුදල් වෙන්කිරීම සහ එම මුදල් භාවිත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාපටිපාටිය කුමක්ද යන්නය. ඒ අනුව ප්‍රශ්න කිහිපයක් සඳහා බැරැරුම්ව, වේගවත්ව සහ සාර්ථකව පිළිතුරු සෙවීමේ අවශ්‍යතාවයක් තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින යෝධ ඇමති මණ්ඩලය පවත්වාගෙන යාම සඳහා දරනු ලබන දේශපාලන සහ ආර්ථික පිරිවැය, එම ඇමති මණ්ඩලයෙන් මහජනයාට ලැබෙන ප්‍රතිලාභය ඉක්මවා නොයන්නේද? ඒකාබද්ධ කිරීම සහ සම්බන්ධීකරණය හරහා ඇමති මණ්ඩලයේ ප්‍රමාණය අඩු කිරීම මාර්ගයෙන් අඩු මිලකින් ජාතික ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට හැකිවේය යන තර්කය ගැන අදහස කුමක්ද? විශාල ඇමති මණ්ඩලයක් සඳහා සාධාරණීකරණය කළ හැකි අවශ්‍යතාවයක් පවතී නම් -නිදසුනක් වශයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ වගන්ති ඉටු කිරීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ නම්, විශාල ප්‍රමාණයේ වියදම් සහ අහිතකර නෛතික බලපෑම්- නිදසුනක් වශයෙන් බලතල වෙන් කිරීමේ මූල ධර්මය කෙරෙහි ඇති වන බලපෑම, වගවීමෙන් තොරවීම වැනි දෑ සාධාරණීකරණය කළ හැකිද? වියදම් අවම කිරීම සඳහා පවතින ක්‍රමය යටතේ වුවද යොදා ගත හැකි විකල්ප මොනවාද? අවසාන වශයෙන් යහපාලන ප්‍රමිතීන් තහවුරු කිරීමට වත්මන් ඇමති මණ්ඩලයට හැකියාවක් තිබේද?

යෝධ ඇමති මණ්ඩල ගැන මහජන හැඟීම්:

අතීත සහ වර්තමාන, පිරිමි සහ ගැහැණු ආදී වශයෙන් ශාස්ත්‍රඥයින්, දේශපාලනඥයින්, වෘත්තිකයින්, මාධ්‍යකරුවන්, පරිපාලකයින්, රාජ්‍ය සේවකයින්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන නියෝජිතයින් ආදී පුද්ගලයන්ගෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් ඇමති මණ්ඩලයේ ප්‍රමාණය සහ වියදම් පිළිබඳව අදහස් ලබාගැනීම සඳහා ව්‍යාප්තව පවත්වා ගන්නා ලදී. 2007 ඔක්තෝබර් මාසයේ සිට සම්මුඛ සාකච්ඡා ගණනාවක් පවත්වා ඇත. පහත පරිච්ඡේදයන්හි දැක්වෙන්නේ සාරාංශගත කළ එබඳු අදහස් සමහරකි.

ගැටළුවේ මුල් හේතුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව බවට වත්මන් ඇමති මණ්ඩලයේ ඇමතිවරුන් කිහිප දෙනෙකු විසින්ම වෝදනා කර ඇත. ඔවුන්ට අනුව, පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ බලයට පත්වන ආණ්ඩුවක් පාර්ලිමේන්තුවේ සෙසු පක්ෂවල සහාය ලබා නොගතහොත් අස්ථාවරත්වයට පත්වන බැවින්, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඇමති ධුර පිරිනැමීම මගින් ඔවුන්ගේ සහයෝගය ආකර්ෂණය කරගැනීමටත්, රඳවා ගැනීමටත් රජයට සිදු වේ. විපක්ෂයේ සාමාජිකයෝ මෙම අදහස “බේරියාම සඳහා ඔවුන් දෙන පහසු උත්තරයක්” වශයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කරන අතරම, ගැටලුව පවතින්නේ

මහජනතාවගේ දැක්මට අනුව “ඇමතිවරුන්”

(2007-12-27 දින අනුරාධපුරයේ ප්‍රජාමූල සංවිධාන (CBO) නියෝජිතයින් 38කගෙන් ලබා ගන්නා ලද අදහස්)

1. විධායක බලතල දරන
2. දේශපාලන පක්ෂග්‍රාහීය
3. ආන්තර්ජාතික සහ මුදල් ගැන පමණක් සිතන
4. රට පාලනය කරන
5. වගකීම් උසුලන
6. අඥානය
7. සමහරවිට රටට ශාපයකි
8. පාර්ලිමේන්තුවේ සිටී
9. බලයට කැඳරය
10. තක්කඩියෝය
11. දේශපාලනයේ නියුතුය
12. රජයේ / ජනතාවගේ නියෝජිතයෝය
13. දූෂිතය
14. රටට ප්‍රගතිය මෙන්ම විනාශය ද කැඳවති
15. බොරුකාරයෝය
16. ජනතාවට සාධාරණ සේවාවක් ලබාදීමට බැඳී සිටිති
17. රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණය අස්ථාවර කරන
18. රටේ සංවර්ධනය සහතික කළ යුතුය
19. වගවිය යුතුය
20. පොරොන්දු දෙති

අසාමාන්‍ය බලතල සහිත සහ සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ වගවීමෙන් තොර විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය තුළ බවට ද වෝදනා කරති. සමස්තයක් වශයෙන් එල්ල වූ වෝදනාව වන්නේ වත්මන් ඇමති මණ්ඩලය විසින් සාධාරණත්වයකින් සහ වගවීමකින් තොරව කරනු ලබන වියදම් මගින්

මහජන යහපත පිළිබඳව කිසිදු සැලකිල්ලක් නොමැති බව සහ බලය ගොනු කිරීමට හා පුද්ගලික සුබ විහරණය සඳහා බලය භාවිත කරන බව පෙන්නුම් කෙරෙන බවයි. මේ අනුව, වර්තමාන ඇමති මණ්ඩලය පිළිබඳව සිවිල් සමාජයෙන් ලබාගත් අදහස් ප්‍රධාන වශයෙන්ම දැඩි වෝදනාත්මක ස්වරූපයක් උසුලන බව පෙනේ.

නීතිය පිළිබඳ විද්වතෙකු කරුණු දක්වමින් බලතල බෙදීම තුළින් වන බලපෑම ගැන අවධානය යොමු කළ අතරම පැති මාරු කිරීම විධායක බලතල දැරීම සඳහා නුසුදුසුකමක් විය යුතු බව ද ප්‍රකාශ කළේය. මේ අතර මැතිවරණ ක්‍රමය (සමානුපාතික නියෝජනය) පිළිබඳ ගැටලුවට අවධානය යොමු කළ එක් දේශපාලන විශේෂඥයෙක් කියා සිටියේ එය සිය බලය ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා බලතල භාවිතා කිරීමට දිරිදෙන ක්‍රමයක් බවය. අයවැය ක්‍රියාදාමයේ මුදල් ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීම තීරණය කරන්නේ කවුද, කුමන පදනමක් මතද යන්න එක් වැදගත් සාධකයක් බව සමාජ විද්‍යාඥයෙකුගේ අදහස විය. අවුරුදු පතා කැබිනට් ඇමතිවරු සංඛ්‍යාව වර්ධනය වීම සහ ඊට අනුරූප වන ආකාරයට ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීම දළ ජාතික නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ගණනය කළ යුතු බවත් එමගින් එය සමාජ සුබ සාධනය කෙරෙහි කර ඇති බලපෑම තක්සේරු කිරීමට යොදා ගත හැකි බවත් ඔහු වැඩිදුරටත් පැවසීය.

මාධ්‍යවේදීන් ද ඇතුළු සිවිල් සමාජයේ සාමාජිකයින් කිහිපදෙනෙකුට අනුව, අමාත්‍යාංශ වියදම් පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගත නොහැකිවීමත් පාරදෘශ්‍යභාවය සහ වගවීමක් නොමැතිකමත් “ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී” සමාජයක් තුළ බරපතල ලෙස අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු බව පෙනී යයි. වෘත්තිකයින් කිහිපදෙනෙකුට අනුව මේ සඳහා අවශ්‍ය නීති සහ යාන්ත්‍රණ දැනටමත් ඇති නමුත්, නැත්තේ ඒවා සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය දේශපාලන අධීක්ෂණය සහ මහජන දැනුවත්භාවයයි. ඔවුන්ගේ මතයට අනුව අමාත්‍යාංශ වියදම් යනු රාජ්‍ය පරිපාලනයේම කොටසක් වන බැවින් රජය මේ සම්බන්ධයෙන් වඩාත් වගකීමකින් යුතුව ක්‍රියා කළ යුතු නමුත් ඒ වෙනුවට රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණය තුළ සම්බන්ධීකරණයේ පවතින දුර්වලතා සහ යහපාලනය සඳහා කැපවීමක් නොමැතිකම විසින් රටේ මෙම වත්මන් තත්ත්වයට මග පාදා

තිබේ. කෙසේ වෙතත් වෙනස් ආකාරයක අදහසක් පළ කළ හිටපු රජයේ සේවකයෙකුගේ මතය වූයේ අමාත්‍යාංශ විද්‍යමාලාවට සීමා පනවනු වෙනුවට, එම මුදල් ඵලදායක ලෙස යොදා ඇත්තේද යන්න විමර්ශනය කළ යුතු බවය. එහෙත් මේ අදහස මගින් කියැවෙන දේ අපක්ෂපාතී ආකාරයෙන් තක්සේරු නොකළ හොත් එවිට එය හුදු මනෝ මූලික මතයක් පමණක් බවට පත්වේ.

සුවසල් කැබිනට් මණ්ඩලය : යහ පාලනයට සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයට එයින් වන බලපෑම

යෝධ කැබිනට් මණ්ඩලයකට බලතල බෙදීමේ මූලධර්මය කෙරෙහිද; පොදු සම්පත් තමන් විසින් පරිහරණය කරන ආකාරය පිළිබඳව කැබිනට් මණ්ඩල සාමාජිකයන් පාරදෘශ්‍යභාවයෙන් සහ වගවීමෙන් තොරව කටයුතු කිරීම නිසා අවසාන වශයෙන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය කෙරෙහිද දරුණු බලපෑමක් එල්ල කිරීමට හැකියාව තිබේ. අමාත්‍යධුර විශාල සංඛ්‍යාවක් පැවතීම මගින් පෙන්නුම් කෙරෙන ආකාරයට ව්‍යවස්ථාදායකයේ බහුතරයක් විධායක අංශයේ කොටසක් බවට පත්ව තිබීම නිසා මෙය මෙසේ සිදුවන බව පෙනේ. පාර්ලිමේන්තුවේ මන්ත්‍රීවරුන් 225 අතරින් 108 ක් විධායකයේ සාමාජිකයින් වන ඇමතිවරුන් වශයෙන් සිටින විට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව විසින් බලය බෙදීම තුළින් අපේක්ෂා කළ දේ විපර්යාසයකට ලක්වේ. නිදසුනක් ලෙසින්, ව්‍යවස්ථාදායකයේ සාමාජිකයන්ගෙන් අඩකටත් ආසන්න සංඛ්‍යාවක් විධායකය තුළින් සෑදුම් ලබන විටෙක, විධායකයේ සීමා ඉක්මවා යන සහ විධායක බලතල මගහරින අවස්ථා ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් පාලනය කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන්නේ කෙසේද?

දේශපාලන භාවිතය හරහා බලය බෙදීමේ අරමුණ (අරමුණු) බිඳ දමා හෝ විපර්යාසයට ලක් කොට ඇති ආකාරය ගැන තවත් නිදසුනක් නම් ජනාධිපතිවරයා විසින් මුදල් ඇමති ධුරය තමා සතුව තබා ගැනීමේ පරිචය ය. 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ ආණ්ඩුවේ ඇති ශක්තිමත්ම අංශය වන්නේ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය වේ. මුදල් ඇමති ධුරය ද ජනාධිපතිවරයාට පැවරීමේ භාවිතාව මගින්, එක් අතකින් දැනටමත් පවතින බලවත් තත්ත්වයට අතිරේකව තවත් අමතර බලතල ජනාධිපති ධුරයට එක්වේ. ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 35 වන

වගන්තියේ දැක්වෙන 'මුක්තිය' පිළිබඳ ප්‍රතිපාදනය හේතුවෙන්, එබඳු ජනාධිපතිවරයකුට සිය ධුර කාලය තුළ දී ඕනෑම නීතිමය කාර්යයකින් නිදහස ලැබීමට හැකියාවක් ඇත. එයට අමතරව 151 වගන්තියට අනුව, ජනාධිපතිවරයාගේ අනුමැතිය සහිතව 'හදිසි අවස්ථා අරමුදල'(Contingency Fund) භාවිතා කිරීම සඳහා බලය දීමට මුදල් අමාත්‍යවරයාට හැක. පැහැදිලිවම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව කෙටුම්පත් කළ පුද්ගලයන් විසින් අපේක්ෂා කරන ලද්දේ, ජනාධිපතිවරයාගේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, වගවීමේ යාන්ත්‍රණයක් වශයෙන් ක්‍රියා කරනු ඇතිය යන්නය. නමුත්, ජනාධිපතිවරයා මුදල් ඇමතිවරයාද වන කළ 151 වගන්තියේ ප්‍රකාශිත ආකාරයට වගවීමේ යාන්ත්‍රණය ද ඒ සමගම බලය බෙදීමේ අරමුණ ද බිඳ වැටේ.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙහි 3 සහ 4 වගන්ති මගින් පරමාධිපත්‍යය ජනතාව මත පැවරෙන අතර, එය ජනතාව වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන්නේ විධායකය, ව්‍යවස්ථාදායකය හා අධිකරණය හරහාය. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය මෙම වගන්ති අර්ථ නිරූපණය කර ඇත්තේ ජනතාව වෙනුවෙන් 'විශ්වසනීය ආකාරයට' බලය දරා සිටින යන අර්ථය දීමටය. එයට අනුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ බලතල ක්‍රියාවට නගන රජයේ සියළු අංශ පාරදායකභාවයෙන් සහ වගවීමෙන් යුතු විය යුතු බවටත් බලය ක්‍රියාවට නැංවිය යුත්තේ මහජන යහපත සඳහා පමණක්ම බවටත් නියම කෙරෙයි. එබැවින් තම අමාත්‍යාංශයට සහ තම රාජකාරී කටයුතු සඳහා වෙන් කළ මුදල් ප්‍රතිපාදන භාවිතා කරන්නේ කෙසේද යන්න ගැන ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාවට වගවීමට සෑම ඇමතිවරයෙක්ම / ඇමතිවරයෙක්ම බැඳී සිටී.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 42 සහ 43 වගන්තිවලට අනුව ජනාධිපති සහ කැබිනට් මණ්ඩලය අඩංගුවන විධායකය, පාර්ලිමේන්තුවට වගවිය යුතුය. මෙම නෛතික ප්‍රතිපාදන ක්‍රියාවට නැංවෙන ප්‍රධාන මාර්ග දෙකක් වේ. එනම් පාර්ලිමේන්තු අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණය සහ පාර්ලිමේන්තුව තුළ ප්‍රශ්න විචාරීම් ක්‍රියාදාමයයි. එහෙත්, යථාර්ථය නම්, මෙම යාන්ත්‍රණ දෙකෙන් එකක්වත් ඇමතිවරුන් පිළිබඳව පාරදායකභාවයේ සහ වගවීමේ ප්‍රමිතීන් සාර්ථක

ලෙස බලාත්මක කිරීමට භාවිත කොට නොමැතිබවය. ප්‍රථම කෝප් වාර්තාව (මහජන ව්‍යවසායන් පිළිබඳ කමිටුවේ වාර්තාව) (2008 ජනවාරි) පොදු මහජනතාව විසින් මහත් සේ අගය කරන ලද්දේ එහිදී පරීක්ෂණයට ලක් වූ රාජ්‍ය ආයතනවල සිදු වූ දූෂණ සඳහා වගකිව යුතු පුද්ගලයින් හඳුනා ගැනීමක්ද කර තිබූ බැවිනි . එහෙත් මේ දක්වාම එම වාර්තාව විසින් අනාවරණය කළ කරුණු පිළිබඳව විධායකය කිසිදු පියවරක් ගෙන නොමැත. ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තු ක්‍රමයේ අඩංගුව පවතින සම්ප්‍රදායික පරීක්ෂණ විධි විධාන බිඳ දමමින් තිබෙන බවට මෙමගින් මනාවට නිදසුන් සැපයේ. පාර්ලිමේන්තු විවාද පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන කළ, පාර්ලිමේන්තුව තුළ දී නිශ්චිත ප්‍රශ්න සංඛ්‍යාවක් විමසීමේ අවස්ථාවක් එක් එක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයාට හිමිවේ. එහෙත් මන්ත්‍රීවරයා ප්‍රශ්නයක් මතු කිරීමට කැමැත්ත පළ කළ විට එම ප්‍රශ්නය බොහෝ විට සාකච්ඡාවට ගැනෙන්නේ මාස තුනකට පමණ පසුව බව පෙනී ගොස් ඇති කරුණකි. එබඳු ප්‍රමාදයක් මගින් ප්‍රශ්නයේ කාලීන බව අහෝසි කෙරෙන අතරම, ක්‍රියාදාමය මගින් සාර්ථක ප්‍රතිඵල අත් නොවන බවද ඉතා හොඳින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ.

එපමණක් නොව රජයේ වියදම් පිළිබඳ පාලනයක් ඇති කිරීමේ අපේක්ෂාව සහිත අය වැය ක්‍රියාවලිය ද, අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් වශයෙන් ප්‍රමාණවත් නොවන බව කණගාටුවෙන් වුවද ප්‍රකාශ කළ යුතුය. කෙතරම් සැහීමකට පත්විය නොහැකි, දුර්වලකම් සහිත සහ කිසිදු ඵලදායක විවාදයකට ඉඩකඩක් නොමැති එකක් වුවත් පාර්ලිමේන්තුව තුළ සිදු කෙරෙන අය වැය “විවාදය” මුළුමනින්ම අනාවැකි කිව හැකි එකකි. මහජන යහපතට වඩා පක්ෂ දේශපාලනයට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙන වර්තමාන දේශපාලන සංස්කෘතිය විසින් මෙම තත්ත්වය සකස් කොට ඇත. නිදසුන් වශයෙන් පසුගිය වසරේ පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ අය වැය තුළින් නිශ්චිතව අරමුණු නොදැක් වූ මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් ජනාධිපතිවරයාට වෙන් කර තිබීම සහ භාවිතා නොකළ මුදල් ප්‍රතිපාදන වෙනත් වැය ශීර්ෂවලට මාරු කිරීම සඳහා භාණ්ඩාගාර ලේකම්වරයාට බලය පැවරීම සිදු වූ නමුත් අනෙකුත් පක්ෂ අයවැය සඳහා ඡන්දය භාවිත කරන්නේ රජයට පක්ෂවද නැතද යන්න තීරණය වූයේ සටන් විරාම ගිවිසුම අහෝසි කිරීම බඳු සාධක මතය. එයට අමතරව අද පාර්ලිමේන්තු දේශපාලනයේ පවතින යථාර්ථවාදී ස්වභාවය

පිළිබිඹු කරන තවත් දෙයක් නම් , මන්ත්‍රී ඝාතන සහ ඔවුන්ට එරෙහිව වෙනත් උපක්‍රම යෙදවීමේ මෑත කාලීන රැල්ලයි. සමහර මහජන නියෝජිතයින් මහජන යහපත සඳහා ක්‍රියා නොකරනවා වුවද, එවන් උවමනාවක් ඇති නියෝජිතයින්ට පාර්ලිමේන්තුව තුළ සිය කාර්යයන් ඉටු කිරීමේදී ස්වාධීනව ක්‍රියා කිරීම සඳහා ඇති නිදහසට නීති විරෝධී ක්‍රම මගින් සීමා පැනවෙන තත්වයක් තුළ, අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණවල සමස්ත කාර්යක්ෂමතාවය දැඩි ලෙස අනතුරේ හෙළා තිබෙන බව දැන් ප්‍රකට කරුණකි.

සමාප්තිය:

මේ යථාර්ථයන් හමුවේදී යහ පාලන ප්‍රමිතීන් පවත්වාගෙන යා හැක්කේ කෙසේද? සැබෑ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ ජීවය යළි පණ ගැන්විය හැක්කේ කෙසේද? සම්මුඛ සාකච්ඡා තුළ දී යෝධ ඇමති මණ්ඩලයක් පවත්වාගෙන යාමට සහාය වශයෙන් දැක්වුණු ප්‍රධානම තර්කය වූයේ, 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ පාර්ලිමේන්තුව තුළ බහුතරයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා රජයක් විසින් මන්ත්‍රීවරුන්ට ඇමති තනතුරු ලබා දිය යුතු බවය. එබැවින් මෙයින් පෙනී යන්නේ ඇමතිධුර යනු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ නොසැලෙන විශ්වාසය රජයට ලබා ගැනීම සඳහා ඔවුන්ට ලබාදෙන අල්ලසක් බවට පත්ව ඇති බවය. එසේම එය උපමා කතාවක දැක්වෙන අශ්වයාට ඉදියෙන් එල්ලු කැරටි අලය මෙන් විපක්ෂ මන්ත්‍රීවරුන් පොළඹවා ගැනීම සඳහා භාවිතා කෙරෙන උපක්‍රමයක් බවද පෙනේ. එසේනම් යෝධ ඇමති මණ්ඩලයක් ඇති කිරීමේ මූලික අරමුණ පාලක පක්ෂයට බලයේ රැඳී සිටීමට ඉඩ සලසාදීම බව මෙයින් තහවුරු වේ.

විධායක බලය භාවිත කළ යුත්තේ මහජන යහපත සඳහා පමණක් බව මේ වන විට පැහැදිලි කරුණකි. බලතල ප්‍රායෝගික බලපෑම් ද සිදු කෙරෙමින් විශාල වියදමක් දරමින් බලයේ සිටීම සඳහා යෝධ අමාත්‍ය මණ්ඩලයක් පවත්වාගෙන යාම මුළුමනින්ම එම විෂය ක්ෂේත්‍රයෙන් පිට පැනීමකි. එසේ විධායක බලය වැරදි ලෙස පරිහරණය කිරීම හේතුවෙන් දූෂණය ඉහළ යන හෙයින් යෝධ ඇමති මණ්ඩලයක් පැවතීම යුක්ති යුක්ත කිරීම යනු බලය ආරක්ෂා කර

ගැනීමේ අරමුණෙන් යුතුව දූෂිත ක්‍රියාපටිපාටියක් අනුගමනය කරගෙනයාම සාධාරණීකරණය කිරීමට යත්න දැරීමකි.

මෙම අධ්‍යයනය තුළදී මතු වූ ප්‍රධානම බාධකයක් වූයේ තොරතුරු සඳහා ප්‍රවේශවීමට ඇති නොහැකියාවය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ යහපාලනය යනු තොරතුරු සහ අදහස් නිදහසේ ගලා යා හැකි යහපත් පරිසරයක් තුළ පමණක් පෝෂණය කළ හැකි සාරධර්ම අඩංගු සම්ප්‍රධායකි වේ. මෙය පාරදෘශ්‍යභාවය, වගවීම සහ විවිධත්වය බඳු වටිනාකම් පෝෂණය කරන මහජන සංවාදයකට මග පාදනු ඇත. තොරතුරු ලබාගත නොහැකි තැනකදී මෙකී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රියාදාමය කරටියෙන්ම කඩා දමනු ලැබේ. නීතිමය සාධාරණීකරණයක් නොමැතිව තොරතුරු සඟවාගෙන සිටින විටෙකදී, රාජ්‍ය ආයතනවල ඵලදායකත්වයේ මට්ටම ගැන අපක්ෂපාතී ඇගයීමක් කළ හැක්කේ කෙසේද? වැළැක්වීමේ සහ නඩු පැවරීමේ ක්‍රියාමාර්ගවලට අතිරේකව අනිසි මූල්‍ය පරිහරණය පාලනය කිරීමට යොදාගත හැකි සාර්ථක පියවරක් වශයෙන් 'නම් හෙළිදරව් කිරීම සහ එමගින් ලජ්ජාවට පත් කිරීම' (Naming & Shaming) යන උපක්‍රමය යොදා ගත හැක. එහෙත් ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ලබා ගැනීමකින් තොරව මෙය කළ හැක්කේ කෙසේද? අනෙකුත් ප්‍රජාතන්ත්‍රික ක්‍රියාදාමයන් සිය අරමුණු සපුරා ගැනීමට අපොහොසත්ව සිටින සන්දර්භයක් තුළ දී තොරතුරු නිදහසේ ගලායාමට ඇති ඉඩ කඩෙහි ඇති වැදගත්කම කෙරෙහි පුළුල් ලෙසින් අවධාරණය කළ යුතුය. පාර්ලිමේන්තු අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණ සම්බන්ධයෙන් වේවා, අයවැය ද ඇතුළුව පාර්ලිමේන්තුවේ විවාදවල ගුණාත්මකභාවය සම්බන්ධයෙන් වේවා, විධායකය- ව්‍යවස්ථාදායකයට වගවීම සම්බන්ධයෙන් වේවා, යථාර්ථය වන්නේ කෙටි කාලීන දේශපාලන වාසි සඳහා මෙම ක්‍රියාදාමයන් බිඳ හෙලමින් පවතින බවයි.

සමීක්ෂණය තුළ දී යළි යළිත් මතු වූ. වඩාත් පුළුල් ලෙස ඉදිරිපත් වූ මහජන මතය වූයේ, ශ්‍රී ලංකාවේ යහ පාලනය උදෙසා වෙනස්කම් සිදු කිරීමට සමාජ පෙළඹවීමක් යහ දේශපාලන අධීක්ෂණයක් තිබිය යුතු බවය. සමහර වෘත්තිකයන්ගේ මතය නම් මෙය වනාහි මහජන මුදල් අයුතු ලෙස පරිහරණය කිරීම වැළැක්වීම සඳහා තමන් අයත් සමාජය වෙනුවෙන් වෘත්තිකයන්

විසින් ඉටු කළ යුතු වගකීමක් බවයි. “අධිෂ්ඨානයක් ඇත්නම් මගක් ඇත” යන ප්‍රවාදයද සනාථ කරමින් මහජන මුදල් අයුතු ලෙස පරිහරණය කිරීම පිළිබඳව චෝදනා එල්ල වූ සමහර ඇමතිවරුන් ඊට වැරදිකරුවන් වූ අවස්ථා ද ශ්‍රී ලංකා දේශපාලන ඉතිහාසය තුළ පවතියි. මෙවන් පසුබිමක් තුළ, පාරදෘශ්‍යභාවයෙන් සහ වගවීමෙන් යුත් පාලන ක්‍රමයක් ඇති කිරීමට බල කරන සක්‍රීය මහජන ව්‍යාපාරයක අවශ්‍යතාවයත්, ඒ සඳහා දේශපාලන අධිෂ්ඨානය තුළින් ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ අවශ්‍යතාවයත් ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා සංවිධානය දැඩි ලෙස අවධාරණය කර සිටියි.

මෙම පත්‍රිකාව තුළ මතු කළ සමහර ප්‍රශ්න වලට සනාථ කළ හැකි පිළිතුරු ලබාගැනීමේ අරමුණින් යුතුව “අමාත්‍යාංශ වියදම් නිරීක්ෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය” මගින් යෝධ ඇමති මණ්ඩලය පිළිබඳව සිදු කරන සිය සමීක්ෂණය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යනු ඇති අතර, අදාළ අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීම මගින් යහ පාලන ප්‍රමිතීන් අනුගමනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව මහජන සංවාදයක් ගොඩනැගීම මෙහි අරමුණ වේ.